

NA OBISKU V MLADINSKEM KLIMATSKEM ZDRAVILIŠČU NA RAKITNI

Za otroke ni pomembno samo zdravljenje, ampak tudi dobro počutje

»Ja, kar po tejle poti pojdite!« so mi živahno mahali mali rakitniški šolarji, ko sem se tistega popoldneva v divjem snežnem meteu in strupeni burji prebijal proti tukajšnjemu klimatskemu zdravilišču.

Zgradba, bolj kompleks, je sameval med razsejanimi rakitniškimi hišami, obdan z redkim visokim drevjem in zametki otroškega igrišča, in če ne bi bilo luči v enem spodnjih prostorov in avtomobila na dvorišču, bi človek mislil, da tu ni nikogar.

Zato pa je bilo toliko živahneje v upravnih prostorih znotraj zgradbe. Usluženke so si kar podajale kljuko glavne pisarne in direktor in glavni zdravnik sta bila vsa v delu, ko da gre za pravcato tovarno. Razumljivo, v zdravilišču imajo zdaj v oskrbi že drugo skupino otrok in upravi nikakor ni vseeno, kako se ti počutijo.

»Veste, ni dovolj, da se otroci tu pri nas samo zdravijo, ampak se morajo tudi dobro počutiti,« je bil ves skrben dr. Borut Banič, specialist pediater, ki skrbi za pravšnjo kurativo otrok. »Prav zato smo se potrudili, da je okolje tu v zdravilišču drugačno, kot so ga otroci vajeni v bolnišnicah in ki se ga bojijo. Svoje pa seveda prispeva tudi nadvse ugodna klima. Kljub temu, da smo bili seznanjeni s tem, da so se že v preteklosti otroci tu gori kar dobro počutili (prvo zdravilišče so tu gori zgradili že leta 1930, povojno, obnovljeno, pa je vzdržalo vse do leta 1979) in se je zlasti astmatikom stanje izboljšalo, smo bili presenečeni nad tako očitnim izboljšanjem, kot smo ga opazili pri otrocih naše prve skupine. Ti so bili ob odhodu brez vsakršnih simptomov bolezni, zavoljo katerih so prišli sem gor, pa čeprav je bilo med njimi tudi nekaj hujših astmatikov (prvo skupino otrok so sprejeli 9. novembra letos in sicer v starosti od deset mesecev do osmih let ter v spremstvu štirih mamic). Sicer pa je vsaka skupina tukaj najmanj tri tedne, kar je minimum.«

Zadovoljen z uspešno zastavljenim delom je tudi direktor zdravilišča Damjan Vidovič: »V bistvu je zdravilišče izpolnilo vse formalne pogoje za normalno obratovanje. Nismo pa še zadovoljni

Otrokom je na voljo tudi najsodobnejša ordinacija za nujne intervencije

s številom pacientov, saj smatramo, da bi zdaj po rešitvi osnovnih problemov (financiranje in oprečna voda) morali izkoristiti vse možnosti, ki jih nudi naša ustanova bolnim otrokom. Za nadaljnje uspešno delovanje in razvoj zdravilišča pa bo treba rešiti še nekaj drugih problemov: predvsem definirati in utrditi program zdravilišča in na osnovi tega doseči njegovo polno zasedenost in s tem primerno ekonomsko poslovanje. Za našo širšo ponudbo pa bo treba prav tako izpeljati tudi še nekaj investicij in to predvsem na zunanji ureditvi, adaptaciji podstrešja starega dela zdravilišča ter nabavi del manjkajoče opreme.«

Že bežen sprehod po zdraviliških prostorih (tudi stara zgradba je adaptirana) razkriva, da je objekt, ki je bil zgrajen iz III. samoprispevka in odprt ob letošnjem občinskem prazniku, več kot nalašč za svojo dejavnost: tu je večnamenski prostor s strumno poravnanimi mizami, TV sprejemnikom in »harmoniko«, ki lahko v hipu razdeli prostor na dva dela, pa bleščeče urejene umivalnice, najsodobnejše urejena ordinacija za nujne intervencije, spalnice, kuhinja, kjer so sposobni skuhati tudi do 150 obrokov. V igralnici za predšolske otroke (tu sicer sprejemajo tudi šoloobvezne otroke) so se malčki v spremstvu medicinskih sester v živordečih oblekah (!) zabavali s risanjem. Prav vse se zdi na svojem mestu, urejeno, celo medlo zimsko sonce, ki pronica skozi velika okna, se staplja v skladni red. Za vse to ugodje trenutno skrbi, kot mi je zaupal na obhodu po koncu pomenka dr. Borut Banič, 24 zaposlenih, vendar pa bodo to osebe še povečali, če bo to terjalo število otrok. Skratka, zdravilišče je pripravljeno, da se v kar najširšem zamahu spopade z nalogo, ki mu je zaupana.

Branko Vrhovec

Malčki pri igri: važno je predvsem dobro počutje

O Pacugu, letovišču naših najmlajših tokrat drugače!

Občina Ljubljana Vič-Rudnik je 1964. leta kupila bazo za otroška letovanja v Pacugu od Gasilske zveze Slovenije. Pravica uprabe na zemljišču je vknjižena na ime občine. Od vsega začetka z bazo upravlja in organizira letovanje otrok Zveza prijateljev mladine Ljubljana Vič-Rudnik. Vsa ta leta je s pomočjo občinske skupščine, izvršnega sveta občine, samoupravnih interesnih skupnosti, združenega dela in občanov bazo tudi obnavljala in vzdrževala. Ocenjujemo, da je dosedanja vložek občine Ljubljana Vič-Rudnik preračunan na današnje vrednost okoli ene milijarde dinarjev. V bazi letuje (predšolski in šolski otroci, šola v naravi) okrog 2500 otrok letno, pretežno iz naše občine. Proste kapacitete zasedajo tudi otroci drugih občin v odvisnosti od vsakoletnih dogovorov (npr.: Domžale, Ormož, Dravograd, Slovenske Konjice, Nova Gorica...).

Predsedstvo OK SZDL Ljubljana Vič-Rudnik je na svoji 35. seji, dne 23. oktobra 1978 imenovalo koordinacijski odbor za izgradnjo otroškega letovišča Pacug, ki ga vodi tedanji predsednik skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik Vili Belič.

Prva in daleč najpomembnejša naloga odbora je bila zagotoviti dolgoročno namembnost tega prostora za mladinski turizem v ustreznih planskih dokumentih. Ta naloga je bila v celoti izpolnjena, saj je Skupščina občine Piran 1982. leta sprejela Dolgoročni družbeni plan Pirana, ki v svojem prostorskem delu opredeljuje ta prostor za razvoj mladinskega turizma, na seji 1982. leta pa tudi že zazidalni načrt. Ta odločitev je bila sprejeta na podlagi izdelanih projektov št. 1670 avtorja ing. Finka iz Projektivnega podjetja Emona projekt Ljubljana. Pripominjamo, da je bila to zelo težka naloga in je uspela šele po trikratni obravnavi na seji skupščine občine Piran. Velja pripomniti da se še danes srečujemo z velikimi pritiski, da bi ta prostor namenili komercialnemu turizmu. Kako je bilo pred odločitvijo Skupščine občine pa si lahko predstavljate. Izgradnja novega letovišča je odvisna od rešitve komunalne infrastrukture in seveda od razpoložljivih sredstev. Po ocenah iz projekta 1670-7/1981 bi samo za prvo fazo potrebovali 194.341.000. din, kar pomeni, da bi danes za realizacijo celotnega objekta rabili vsaj 900.000.000. din. Ker smo že tedaj ocenjevali, da občina ni sposobna zagotoviti tega denarja, smo iskali možne soinvestitorje. Do rešitve perečih problemov komunalne infrastrukture nam pristojne službe ob podpori vodstva občine Piran, dovoljujejo le vzdrževalna dela, v nobenem primeru pa ne širjenja kapacitet. Več otrok ne moremo sprejeti tudi zaradi ozkega grla, ki ga predstavljajo kuhinja, jedilnica in sanitarij.

Vsak del infrastrukture ima svoje specifične probleme, skupna značilnost pa so izredno drage investicije. V nadaljevanju podajamo ključne probleme:

Voda. Problem vode je seveda povsem enak kot na celotni obali. Vzroki so v tem, da so morali letos za izpiranje sanitarij uporabljati morsko vodo, za kuhanje so jo zbirali po kapljicah v nočnih urah, da seveda o umivanju ne govorimo. Začasno omilitev preskrbe z vodo iščemo v zajetju manjšega naravnega vira v podnožju bližnjega hriba. Za trajno rešitev bomo morali počakati na ureditev preskrbe celotne obale. Seveda pa že sedaj vemo, da bomo morali prispevati veliko denarja.

Kanalizacija. Je izredno pereč problem. Idejna rešitev predvideva prečrpavanje najprej do Fiese in nato na Beli križ. Vsi poiskusi Komunalne skupnosti

Piran so bili do sedaj nauspešni, saj smo od vseh koristnikov potrebna sredstva leta 1982 nakazali le mi. Kasneje so nam jih vrnil, ker drugi niso pristopili. Tudi rešitev tega problema se zdi dokaj odmaknjena. Omenimo naj, da velika večina upravljalcev počitniških domov v Fiesi niti ne pride na sestanek, tisti ki prihajajo pa v glavnem zatrjujejo, da nimajo denarja. Načelno smo se letos dogovorili, da bomo zaprosili za izgradnjo samostojne čistilne naprave. Vprašanje je, če nam bodo to dovolili, ker bi ta bila le parcialna rešitev, spremeniti pa bi morli vse ureditvene dokumente. Po sedanjih cenah bi samostojna čistilna naprava s potrebnimi kanali stala okoli 100 milijonov din.

Elektrika. Je za sedanjo kapaciteto komaj še zadostna. Če bi jo hoteli urediti, bi morali zgraditi nov transformator, napeljavo do baze in zamenjati vso interno instalacijo. Naloge se še ne lotevamo, ker imata prvi dve za sedaj prednost.

Telefona še ni. Navezali smo stike s pristojno PTT. Stroški telefona so v letu 1986 znašali 3600.000.000. din.

Dostopna pot je sicer betonirana oz. asfaltirana, vendar je močno dotrajana. Zaenkrat jo samo vzdržujemo, ker nimamo denarja za kaj več, v projektih pa je predvidena spremenjena trasa.

Plaža in kopalnice nista urejena za potrebe baze, voda je občasno tudi preveč onesnažena, kar je posledica neurejene kanalizacije v Fiesi. Resnici na ljubo moramo priznati, da tudi naše odplake onesnažujejo morje, saj jih morski tok nosi proti Strunjanu.

Iz vsega povedanega sledi, da bo še precej truda potrebno vložiti, do začetka predvidene izgradnje baze, ki naj bi zagotovila možnosti za letovanje večjega števila otrok v Pacugu. Koliko denarja bo potrebno vložiti zaenkrat nismo sposobni niti približno oceniti.

V takih razmerah je Izvršni odbor ZPM Ljubljana Vič-Rudnik sprejel osnutek plana za leto 1988, v katerem smo zapisali, da bomo sanirali jedilnico, ki ni več varna, da bomo nadomestili leseni dotrajani hišici z novo zidano ter zaprosili za dovoljenje za postavitev čistilne naprave in za zajetje že omenjenega studenca v bližini. Ta hip že vemo, da vsega tega ne bomo zmogli v sami občini. Zato se zavzemamo, da bi se že v tej fazi ko bazo samo vzdržujemo sporazumeli s soinvestitorji za sovlaganje. Soinvestitorji ali souporabniki baze pa bi morali priznati dosedanja vlaganja občine Ljubljana Vič-Rudnik in sprejeti pogoje in način dela v bazi, saj ne moreta veljati dva režima v isti izmeni.

Če na kratko povzamemo: Občina Ljubljana Vič-Rudnik je že do sedaj vložila znatna sredstva v vzdrževanje počitniške baze Pacug, uspelo ji je zagotoviti dolgoročno namembnost prostora za mladinski turizem. Širitev baze v prvi vrsti onemogočajo problemi komunalne infrastrukture. Ne glede na vse to, lahko zagotovimo okoli 50 mest v vsaki 10 dnevni izmeni za otroke iz občin, ki so pripravljene sovlagati v vzdrževanje sedanje baze, v izgradnjo komunalne infrastrukture in kasneje v izgradnjo nove baze s povečanimi zmogljivostmi ta je 350 otrok v izmeni (sedaj 180). Trenutno ne moremo zagotoviti kdaj bo možno povečati kapaciteto baze. Menimo pa, da je najpomembnejša naloga zadržati bazo, omogočiti obratovanje v sedanjem obsegu, ko pa bodo prišli boljši časi izgraditi je projektirano.

ZPM LJUBLJANA VIČ-RUDNIK
Predsednik:
Franci ZALAR

IZ DELA TURISTIČNEGA DRUŠTVA RAKITNA

Turizmu se pišejo lepši časi

Potem ko je tam na začetku sedemdesetih let organizirano turistično delo na Rakitni zavoljo različnih razlogov zapadlo v nerazumljivo in čudno mrtvilo, zadnje čase spet naglo in pospešeno oživlja. Turistično društvo, ki se je leta 1983 na novo postavilo na noge, ne le, da skuša spraviti krajevni turizem na raven, ki so jo poznali v najbolj cvetočih šestdesetih letih, ampak si je zastavilo načrte, ki bržčas celo presegajo njegove možnosti.

»Naših načrtov je toliko, da jih je treba nujno razmestiti kar po točkah,« je razgrnil delo mladega društva Emil Caruso, njegov neutrudni in agilni predsednik, čigar predniki izhajajo s Sicilije, prav od tam kot od slavnega opernega pevca Enrica Carusa. »Kot prvo nalogo smo si zadali seveda sistematično urejanje naše okolice, vaških hiš in pa vzpodbude za kulturnejšo ureditev vikendaškega naselja; kot drugo ureditev turističnega rekreacijskega centra ob jezeru, parkirišča ob njem in zasaditev 88 dreves v spomin na maršala Tita, ki bi v široki pahljači obkrožala ta nanovo urejeni jezerski kompleks.

Prav tako pa si prizadevamo za razvoj zimskega rekreacijskega centra na Novaški gori in sicer v skladu s projektom o razvoju zimskega turizma na Rakitni, ki ga je leta 1976 izdelal Urbanistični zavod SRS.

Pravšnjega razvoja turizma pa si seveda ni moč zamisljati tudi brez ponovne oživitve gostinske ponudbe (v ta namen so že prispevali k temu, da se je odprla gostilna Pri Logarju s pristno domačo hrano) in pridobitve ležišč za letni in zimski turizem.

Načrtov torej turističnemu društvu Rakitna nikakor ne manjka. Vendar pa so tokrat zgrabili zares. Za začetek so se spravili kar nad urejanje okolice, kjer so se najprej lotili čiščenja jezera, urejanja parkirišča ob njem in začeli postopek za izgradnjo večnamenske ploš-

čadi. Prav tako pa so si s širšo družbeno pomočjo nabavili tudi vlečnico, ki pa žal ne bo zadostovala, zato jim je še z eno, manjšo in prenosno, priskočil na pomoč Smučarski klub Krim, drugo pa obljublja krajan Janez Šivic in se s SK Krim dogovorili, da se večina smučarskih tečajev v tej sezoni izpelje prav na Rakitni.

»Sicer pa pri našem delu tako ali tako razlikujemo letni in zimski program,« je nadalje razčlenjeval delovno vneto društva Emil Caruso. »V letnem programu je kajpada v ospredju jezero, razvoj kopalniškega in ribolovnega turizma ob njem, pa priprava posebne sprehajalne »gobarske« poti, ki naj bi peljala mimo zgodovinskih in naravnih posebnosti rakitniškega območja (tu so že v dogovoru z rejci konj iz Tomišlja, ki naj bi posodili konje, da bi se turisti lažje sprehajali po tej poti) in seveda primerna gostinska ponudba s pristno domačo hrano. Pri zimskem programu pa želimo predvsem oživiti razvoj zimskih športov, še zlasti alpskega smučanja na Novaški gori in drsanja po zamrznjenem jezeru, že kaka tri leta pa gojimo tudi sprehode in tek na smučeh, kjer prirejamo tudi tradicionalni »Tek po poteh padlih borcev na Krimu.«

Seveda pa TD Rakitna nujno primakne svoj lonček tudi pri raznih krajevnih praznikih. Tako je ob letošnjem občinskem prazniku poskrbelo za oblikovno plat znakov, kačipotov, s tem, da so dali izdelati posebne informativne napise, na katerih so bila pristna imena starih okoliških domačij. Prav tako pač so pripravili tudi posebne značke, nalepke in priponke ter ciklostirano številko brušere »Naš kraj«, v kateri so v poljudni in zgoščeni obliki razgrnili razvoj in posebnosti kraja vse od rimskih časov pa do danes. Vsekakor je to že dovolj trden dokaz, da društvo tokrat misli kar najbolj resno.

B. VRHOVEC

VISOKA PRIZNANJA ZA GOSTILNO »PEČARIČ«

Uspehi, ki obvezujejo

Vsakdo, ki stopi v gostilno Pečarič na Vrhovcih, mu ne more uiti skrbno urejena vitrina, ki se ponuja tik za vrati v jedilnici. Tu so kot na kakšni razstavi

razmeščene steklenice najzlahajnejšega vina, pa razni serveti in spominki, ki se jim je nedavno pridružila še brhka figurica Belokranjice, narejene iz petih servetov (eden je za kosarico, drugi štirje pa so običajni jedilni serveti), pod katerimi zdi steklenica slivovke s suhimi slivami.

Lični spominek je eden od najnovejših priznanj podjetni in vsestranski gostilničarki Majdi Pečarič, ki ne le, da skupaj z možem z izvirnimi prijemi pospešuje razvoj kakovosti gostinskih storitev, ampak se preizkuša tudi na gostinskih tekmovanjih. Seveda pa je Majda prejkone bolj ponosna na priznanja, ki jih je bila deležna njuna gostilna. Tako je letos med vsega tremi gostilnami v Sloveniji prejela zlato plaketo za pospeševanje kakovosti gostinskih storitev Zveze obrtnih združenj Slovenije in GTZS, pa mimo zlate plakete kot spominek še zlato plaketo za narodno kulinariko z vključno lastnimi recepti in dve železni plaketi za pripravo vzorčne razstave na Bellevueju za predgostinske informacijske dneve (te so letos sploh podelili prvič).

Majdini recepti postajajo že kar nepogrešljivi v naših kuharskih priročnikih in knjigah, zato ni prav nič čudnega, da so se znašli tudi v najnovejši knjigi »Slasti slovenskih kuhinj«, ki jo je nedavno izdala Delavska enotnost.

»Vsi ti uspehi me prav gotovo razveseljujejo, so pa hkrati tudi obveznost k še večjemu trudu in prizadevanju,« je zadovoljna večno nasmejana Majda Pečarič. »Sicer pa moram reči, da je prav vsa naša družina vprežena v to delo. Smo namreč tipična družinska gostilna. Poleg mene in moža, pridno dela v tem poslu že tudi hčerka, ki obiskuje srednjo gostinsko šolo (tudi ta že z lastnimi recepti), pa še kaka teta ali stric, če je treba. Pri našem delu gledamo predvsem na to, da načrtno pripravljamo zdravo prehrano, kjer je poudarek na vegetarijanski in dietni hrani. Prav tako pa hranjamo tudi stare kulinarčne recepte, ki so pravzaprav naša dota, naš birt pa se za nameček ukvarja še z vinogradom. Letos so bila njegova vina denimo nagrajena na vinskem sejmu na GR.«

Ponudba gostilne Pečarič je torej edinstvena. Za letošnjo zimo pa so vrh vsega za vse, »ki so željni zabave, pripravili še eno zanimivo poslastico – biljard klub s tremi ameriški biljardnimi mizami. Gostov torej gostilni očitno še ne bo zmanjkalo.

B. VRHOVEC